

90 години висше лесотехническо образование в България

Липсата на професионални кадри при стопанисването на горските ресурси след Освобождението дава негативно отражение върху цялостния стопански живот на страната. Ерозираните пасища водят до западане на скотовъдството, населението обеднява, зачестяват природните бедствия. Обезлесените склонове подсилват пораженията от перидичните порои. Потоци от кал и камъни засипват улици, къщи, ниви и пътища, гинят добитък, има и човешки жертви. Такава е съдбата на Кюстендил, Казанлък, Копривщица, Карлово и много други селища към края на XIX и началото на XX век. Високосъгъблените насаждения са останали малко, а около 2/3 от горите са нискосъгъблени. Тази характеристика не отговаря на природния потенциал на страната и се смята, че основната причина е в липсата на лесовъдски кадри.

Първо се откриват училища за горски стражари в Чамкория (Боровец) през 1896 г. и Велинград през 1911 г., а през 1919 г. започва обучението в Средното техническо училище в София. Негови възпитаници са бъдещите доценти и професори Тодор Димитров, Димитър Стефанов, Асен Биолчев, Стойчко Христов, Иван Добринов, Димитър Велков, Михаил Петров.

Лесовъдската наука и образование в Европа се зараждат преди повече от два века. В България основите се поставят в края на XIX в. с влиянието на германската, френската и руската школа. Изключително полезен е европейският опит по укрепване на пороите. Принос за първите противоерозионни залесявания имат получените лесовъдско образование в Германия, Франция, Австрия, Чехия, Русия и Хърватия. Стефан Дончев (1855-1930 г.) е първият българин с висше лесовъдско образование, учил в Хърватия и Пруссия. За пионер на българското лесовъдство се смята Стоян Брънчев (1864-1940 г.), завършил лесовъдство в Мюнхен и станал първият наш лесовъд на висока държавна служба.

Наред с идването у нас на чужди специалисти - Юлиус Милде (1861-1942 г.), Феликс Вожли (1875-1941 г.), далновидно е изпращането през 1904-1905 г. и 1907 г. на млади българи да следват в Горската академия (Ecole Nationale des Eaux et Forêts) в Нанси, Франция. Сред тях са П. Манджуков, К. Христов, Т. Димитров и други. Връщайки се в България, те не само се включват успешно в овладяването на пороите в страната, но имат важна роля за цялостното подобряване

Проф. Тодор Димитров (1884-1938) - ръководител на катедра "Частно лесовъдство" (от 1923 г.), декан на Агрономо-лесовъдния факултет на СУ през 1933-1934 г.

Акад. Янаки Моллов (1882-1948) - през 1923-1926 г. министър на земеделието и държавните имоти, ректор на СУ и първи декан на Агрономо-лесовъдния факултет

Димитър Христов (1871-1944) - министър на земеделието и държавните имоти през 1911-1913 г. и през 1926-1930 г.

не на горското ни стопанство.

Още в края на XIX в. се появяват първите публикации за необходимостта от висшисти с лесовъдско образование. Започва кампанията на българските лесовъди против унищожаването на горите. Тя се усилва с назначаването на служба в горите на завърналите се от чужбина дипломирани лесовъди. Процесът е подтикван и от приетите тогава закони за горите (1883, 1889, 1897, 1904, 1922 г.).

Влиятелният лесовъд К. Байкушев (1867-1932), завършил лесовъдство в Тарант през 1889 г., публикува през 1892 г. статия във в. "Свобода". Следват публикации от Ст. Брънчев (1893), Гр. Грозев (1904), Ц. Дончев (1910). Получава се обществена подкрепа от юристи, учители, учени и държавници. През 1915 г. е създадена комисия по откриването на Лесовъден факултет, но без положителен резултат. Васил Стоянов отбелязва (1968), че към 1919-1920 г. на всеки от работещите в горите 100 лесовъди с висше образование се пада площ средно 30 000 ха, което е 6-7 пъти повече в сравнение с напредналите страни. Осъзнава се, че подготовката в чужбина не може да задоволи нуждите от специалисти. От 1921 г. е идеята за Горска академия, взето е обаче решението да се открие Лесовъден факултет към Софийския университет, но и то се отлага. Настойчиви мнения за разкриване на лесовъдска специалност се поддържат от Дружеството на лесовъдите, Министерството на земеделието и държавните имоти (МЗДИ), радетели на гората и природозащитници. Като министър няколко мандата в МЗДИ и влиятелен държавник в онези години постоянно подкрепа оказва Димитър Христов.

През 1923 г. се поставят

основите на академичното лесовъдско образование. Към Агрономическия факултет на Софийския университет (СУ) се открива катедра "Частно лесовъдство". За ръководител е избран доц. Т. Димитров, по-късно професор - основоположник на висшето лесовъдско образование у нас.

Изключително важна е ролята на проф. Янаки Моллов (по-късно академик) като министър на МЗДИ. Той се среща с комисията към СУ (ректора и деканите на Физико-математическия и Агрономическия факултет) и предлага съдействие за осигуряване на бюджетни средства за материална база и преподавателски кадри. С негова заповед през февруари 1925 г. се разпорежда финансиране за Лесовъдния отдел и Агрономическия факултет.

За начало на висшето ни лесовъдско образование се приема датата 28 януари 1925 г., когато с решение на Академичния съвет на СУ се открива Лесовъден отдел към Агрономическия факултет, който се преименува в Агрономо-лесовъден факултет (АЛФ). В реч за това паметно събитие Я. Моллов заявява: "Годината 1925 ще остане паметна и ще бъде записана със златни букви в историята на българското горско дело, защото събития с такава капитална важност рядко се случват в историята на народите".

Осезаема е подкрепата на министъра на земеделието и държавните имоти Димитър Христов за осигуряване на учебно-опитната ба-

за на новосъздадения факултет. С писмо (от 30.12.1925 г.) той уведомява ректора на СУ, че се предоставят две учебно-опитни горски стопанства (УОГС) - "Гешова планина" в м. Юндол и "Петрохански проход" в с. Бързия с букови гори. Днес можем да си дадем сметка за огромната роля, която имат тези стопанства като бази за практическо обучение на студентите по лесовъдство и за научноизследователска работа вече 90 години.

"лесовъд": "... компетентност, упоритост и честност в работата и да пазят достойнството на горската институция".

Лесовъдското образование след 1945 г. претърпява не само развитие, но и редица реформи. Исторически важни са няколко дати. През 1948 г. с указ се поставят основите за самостоятелно висше лесотехническо училище за подготовка на кадри за горското стопанство, горската промишленост и озеленяването на населените места. С указ от 1953 г. се създава Висшият лесотехнически институт (ВЛТИ) с обучение по 5 специалности, включително "Горско стопанство" и "Лесоексплоатация и лесоинженерно дело". През 1974 г. във ВЛТИ се образуват два факултета - "Горско стопанство и озеленяване (ФГСО)", с декан проф. Иван Добринов, и "Горска промишленост" (ФГП), с декан проф. Нино Статков.

На 27 юли 1995 г. с решение на Народното събрание се дава сегашният статут на Лесотехническия университет. Това събитие бе съчетано с откриване на нов учебно-лабораторен корпус,

обучават студенти и по ландшафтна архитектура (също единствена специалност за България), екология и опазване на околната среда, ветеринарна медицина, агрономство, растителна защита, стопанско управление и алтернативен туризъм. Обучението е в три степени - образователно-квалификационни степени "бакалавър" и "магистър", и образователна и научна степен "доктор".

За успешното развитие на лесотехническото образование през изминалите 90 години принос имат всички преподаватели, служители и студенти на Лесотехническия университет. За възхода при ръководеното на институцията трябва да се отбележат всички досегашни ректори: 1953-1957 г. - акад. Борис Стефанов; 1957-1960 г. - проф. Димитър Стефанов; 1960-1966 г. - проф. Асен Биолчев; 1966-1968 г. - проф. Стойчко Христов; 1968-1972 г. - проф. Христо Сираков; 1972-1979 г. - проф. Александър Илиев; 1979-1984 г. - проф. Тачо Илиев; 1984-1989 г. - проф. Никола Ботев; 1989-1991 г. - проф. Виктор Донов; 1991-1994 г. - проф. Андрей Рай-

Библиотечно-информационният център е обновен по проект, осъществен с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Регионално развитие" (2007-2013 г.)

От летния семестър на 1925 г. в Лесовъдния отдел са приети първите 20 студенти по специалността "Лесовъдство". Занятията започват по временен учебен план, утвърден на 13.04.1925 г., а на 07.05.1927 г. се утвърждава цялостен учебен план.

На тържеството, организирано на 17 март 1929 г. за дипломирането на първия випуск от 10 възпитаници, прочувствена реч държи деканът на Агрономо-лесовъдния факултет проф. Моллов. Дипломите връчва първият професор-лесовъд Т. Димитров, който пожелава на младите възпитаници със звание

към който през 2007-2013 г. бе модернизиран Библиотечно-информационният център по проект на Оперативна програма "Регионално развитие", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Лесотехническият университет в София е акредитиран институционално като висше училище и програмно - по 7 професионални направления. У нас единствено в ЛТУ се подготвят инженери по горско стопанство, технология на дървесината и инженерен дизайн (интериор и дизайн на мебели). Тук се

чев; 1994-2003 г. - проф. Димитър Коларов; 2003-2011 г. - проф. Нино Нинов; от 2011 г. - проф. Веселин Брезин. За своята роля в стабилитета и прогресивната насока на развитие до сегашния широко признан Лесотехнически университет специално трябва да бъде отбелязан акад. Мако Даков.

Проф. Веселин БРЕЗИН
ректор на ЛТУ
доц. Милко МИЛЕВ
декан на ФГС
доц. Мариус ДИМИТРОВ
зам.-декан на ФГС
доц. Красимира ПЕТКОВА
зам.-декан на ФГС